

Examenul de bacalaureat național 2016

**Proba E. d)
Filosofie**

Model

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.**

I. TEMA

(30 bodov)

Napíšte na skúšobný list písmeno zodpovedajúce správnej odpovedi, pre každú z nasledovných situácií. Len jedna z možných odpovedí je správna.

1. Osoba, ktorá sa pýta či sa oplatí, alebo neoplatí žiť sa konfrontuje s problémom:
  - a. najlepšej formy vládnutia
  - b. zmyslu života
  - c. podkladov morálnosti
  - d. podstaty poznania
2. V striktnom zmysle otázka „*Ktoré spomedzi akcií človeka sú morálne?*” sa zaraďuje do domény:
  - a. estetiky
  - b. metafyziky
  - c. etiky
  - d. teórie poznania
3. Abordovanie určitých tém/problémov špecifických filozofii morálky predpokladá z perspektívy aplikovanej etiky, v podstate, identifikovanie:
  - a. morálnych princípov na ktorých sa zakladá určitý ľudský komportament alebo skutok, čin
  - b. toho univerzálneho a nevyhnutného rámca v ktorom každý skutok, čin, bez ohľadu na jeho náplň, nadobúda morálnu hodnotu
  - c. morálne implikovanie v každej konkrétnej situácii života, bez ohľadu na kontext v ktorom sa akcia odohráva
  - d. náplň morálnej činnosti, bez ohľadu na to či je reč o slasti, šťastí alebo poznaní
4. Ako typ sociálno-politickej slobody, *negatívna sloboda* sa líši od pozitívnej tým, že predpokladá:
  - a. kapacitu efektívne uskutočňovať ciele ktorú si navrhujeme, bez toho aby sme porušili zákon
  - b. implikovanie sa do činností ktoré škodia iným ľuďom alebo sociálno-politickému poriadku
  - c. neobmedzené implikovanie sa do ktorejkoľvek kolektívnej činnosti
  - d. neprítomnosť arbitrárnych, neoprávnených donucovaní (nanútených inými ľuďmi alebo politickým režimom)
5. Často, branie si sociálno-politickej responsibility, zodpovednosti môže znamenať:
  - a. porušovanie tých zákonov, ktoré nás znevýhodňujú
  - b. udávanie opozantov totalitného režimu
  - c. rešpektovanie zákonov, ktoré platia v právnom štáte
  - d. akceptovanie úplatkov, alebo iných nezaslúžených výhod
6. Keďže predpokladajú pri ich uskutočňovaní implikovanie sa štátu, sociálno-ekonomické práva človeka sú považované za práva:
  - a. pozitívne
  - b. naturálne, prirodzené
  - c. negatívne
  - d. neodcudziteľné

7. R. Descartes považuje že idey ktoré sa vnucujú našej duši jasným a distinktným spôsobom sú:
- falošné
  - pravdivé
  - klamlivé
  - neisté
8. Z perspektívy pravdy korešpondencie, výrok ako „*Susedova mačka chytila myš.*” Je je pravdivá vtedy a len vtedy, keď:
- má benefičné, kladné následky pre náš život
  - je v konkordancii, súlade s iným výrokom, už akceptovaným za pravdivý
  - konsenzuálne sa na ňom zhodujú všetci kompetentní výskumníci
  - faktá sú v realite presne také, ako ich opisuje výrok
9. Aj keď J. S. Mill je adeptom etickej koncepcie hedonistického smeru, jeho teória morálky nie je rudimentárnou, lebo britský filozof:
- navrhne princíp kvalitatívnej rovnosti hodnôt
  - tvrdí, že šťastie, chápané ako aktivita konformná, zhodná s cnosťou, pozostáva v činoch, v ktorých zachovávame *pravú mieru*
  - pripúšťa, okrem kvantitatívnych rozdielov aj kvalitatívne pri slastiach, prehlasuje za vyššie spirituálne, duševné slasti
  - pripúšťa že ideálne (a, zároveň, morálne) by bolo ak by náš život nepodliehal bolesti, ak by bol plný rozkoše, či už šľachetnej, alebo vulgárnej
10. Vláda určitého demokratického štátu musí zasahovať verejnými politikami vlastnými patričným sektoru, pre zabezpečenie práva na:
- slobodu prejavu
  - bezplatné vzdelávanie
  - dlhý život
  - súkromné vlastníctvo

II. TÉMA

(30 bodov)

Analizujte nakrátko, z filozofickej perspektívy, problematiku *vzťahu medzi filozofiou a životom*, berúc do ohľadu nasledovné oporné body:

- menovať jedného filozofa, ktorý sa vo svojich prácach zaoberal problematikou *vzťahu medzi filozofiou a životom* **4 body**
- spresniť jednu filozofickú tézu/perspektívu, o *vzťahu medzi filozofiou a životom* **4 body**
- prezentovanie, predstavenie vami spresnenej filozofickej tézy/perspektívy; **6 bodov**
- uviesť konkrétny príklad situácie zo súčasnej spoločnosti a tak podporiť filozofickú tézu/perspektívu, ktorú ste predstavili **6 bodov**
- vyjadrite námietku, výhradu voči téze/perspektíve, ktorú ste práve vysvetlili **6 bodov**
- spresniť jeden vzťah jestvujúci medzi pojmami *filozofia a láska voči múdrosti* **4 body**

III. TÉMA

(30 bodov)

A. Pozorne prečítajte nižšie uvedený text:

(...) naozaj, omyl nie je iba určitou negáciou, ale aj určitou priváciou, čiže neprítomnosťou určitého poznatku, ktorý by mal v určitom zmysle byť vo mne prítomný (...). Potom, obrátiac sa viac ku mne samému a skúmajúc čo sú vlastne moje chyby (ktoré samé o sebe dokazujú určitú nedokonalosť vo mne) uvedomujem si, že tieto závisia na dvoch princípoch čo sa v určitom bode stretávajú, a to od schopnosti poznať, ktorá je vo mne prítomná, a od schopnosti vyberať, alebo liber arbitra, slobody výberu a rozhodovania, inými slovami od intelektu a zároveň od vôle (...).

(R. Descartes, *Meditácii despre filosofia primä*)

Odpovedajte na nasledovné požiadavky:

- Vychádzajúc z daného textu spresniť dve charakteristiky omylu. **4 body**
  - Vystihnúť v rozsahu pol strany vzťah medzi pojmami *intelekt* a *vôľa*. **10 bodov**
  - Sformulujte osobný názor vzťahujúci sa na aktuálnosť filozofickej perspektívy predstavenej v danom texte. **6 bodov**
- B. Extrémy politických teórií sú etatizmus a anarchizmus.
- Menujte tri črty špecifické etatickej doktríny. **6 bodov**
  - Predstavte konkrétnym príkladom vzťah jestvujúci medzi štátom a občanom **4 body**